

AZILURI DE BĂTRÂNI CA FORMĂ INSTITUȚIONALĂ A ASISTENȚEI SOCIALE A PERSOANELOR ÎN ETATE

ECATERINA GARABAJII, cercet. t., INCE

The relevant system of the homes retirement can hardly be considered as sufficiently effective in our country and abroad. Although many beneficiaries are not satisfied with the standard of living in a retirement home and don't want to be institutionalized there. During the last years a need of the social centers is growing. This fact is caused by the migration of young people abroad. In this context, the creation of organizations that provide paid care services is sufficiently desirable.

Key words: social services, retirement home, communautaire system, social centers, adult persons / families and with disabilities.

Sistemul existent de aziluri de bătrâni poate fi cu greu considerat suficient de eficace atât în țara noastră, cât și în străinătate. Deși mulți beneficiari nu sunt mulțumiți de condițiile de trai în aziluri și nu și-ar dori să fie instituționalizați aici, în ultimii ani nevoia în centre sociale este în continuă creștere. Faptul dat este determinat de migrația tineretului peste hotarele țării care îi lasă bătrânii fără îngrijire. În contextul dat, crearea organizațiilor ce prestează serviciile de îngrijire contra plată este binevenită.

Cuvinte cheie: servicii sociale, aziluri de bătrâni, sistemul comunitar, centre sociale, persoane/familii adulte și cu dizabilități.

JEL Classification: I3, I30, I38

Introducere. Planeta noastră îmbătrânește vertiginos: fiecare secundă în lume două persoane serbează aniversarea de 60 de ani. În anii 2011-2013, populația în vârstă de 60 de ani și peste s-a dublat, totodată, spre anul 2050 ponderea sa va crește încă de două ori.

Procesul dat nu a lăsat la o parte nici țările dezvoltate care s-au confruntat cu problema în cauza mai bine de o sută de ani, nici cele în curs de dezvoltare în care problema dată a apărut doar în ultimele decenii. Pentru multe state contemporane bătrânețea devine o povară excesiv de grea.

Conținutul de bază. Trecerea funcțiilor sociale de la societate spre stat a început în a doua jumătate a secolului XIX, iar caritatea treptat devine una din funcțiile statului [4]. Având în vedere că modul cel mai eficient, din punct de vedere economic, de a asigura cetățenii, înapoi de muncă din cauza vârstei sunt aziluri pentru bătrâni. Această modalitate de lucru cu persoanele în etate a devenit în secolul XX una dintre cele mai populare, cel puțin în statele în care grija de bătrâni este considerată a fi obligația statului. În Statele Unite în azilurile de bătrâni trăiesc un procent mai mare de persoane în etate, decât în Europa.

Termenul generic „azil de bătrâni” înglobă un ansamblu foarte eterogen de structuri.

În Europa putem vorbi de trei tipuri de obiecte pentru pensionari [5]:

- locuințe obișnuite, adaptate la nevoile persoanelor în vârstă (de exemplu, casă sau un apartament, fără praguri, cu ușii largi pentru o deplasare mai ușoară într-un scaun cu rotile);
- instituții cu servicii specializate de îngrijire a bătrânilor (alimentarea, ajutorul în soluționarea problemelor uzuale);
- centre de îngrijire și asistență medicală deplină a vârstnicilor.

Pentru SUA însă avem o diversificare mai mare [6]:

- centre pentru pensionari, cu subvenționare statală, unde deservirea este minimală;
- Assisted Living – hotel cu pensiune, unde îngrijirea și alimentarea sunt combinate cu servicii medicale;
- Boarding House – pensiune pentru pensionari de 10-15 locuri;
- Nursing Home – instituție cu accentul pe servicii medicale;
- Adult DayCare facility – centru de zi pentru persoane în etate.

După statutul său, instituțiile destinate îngrijirii persoanelor în etate, se împart în trei categorii: publice, asociative / religioase, private.

Multe persoane în etate nu au familii care ar putea avea grijă de ele, de aceea pensionarii deseori preferă de a se stabili cu traiul în instituții sociale specializate. În țările înalt dezvoltate în listele de așteptare se înscriu din timp (putem vorbi aici chiar și de ani întregi). În acest context nu putem menționa doar

persoanele solitare. Nu sunt rare cazuri când cupluri manifest dorin a de a tr i în case de b trâni. În s i persoanele în etate care au familii deseori sunt plasa i aici din diverse motive, fie c copiii lucreaz i nu au posibilitatea de a avea grij de p rin ii s i, fie c dup suportarea unei boli persoana în etate are nevoie de o îngrijire specializat , care nu poate fi oferit la domiciliu etc.

Tipurile centrelor sociale pentru persoane/familii adulte i cu dizabilit i în Moldova sunt dup cum urmeaz :

- centre de zi;
- centre mixte;
- aziluri;
- centre de reabilitare socio-medical ;
- centre de plasament;
- servicii de îngrijire/plasament.

Pentru perioada anilor 2008-2012 dinamica cre rii centrelor sociale variaza de la an la an (fig.1), având o descre tere de 69 de institutii sociale în anul 2009 i apoi o cre tere treptat foarte nesemnificativ în anii 2009-2011, urmat din nou de o descre tere a acestora. De i, în anul 2012, are loc reducere a num rului de institutii sociale, se observ o majorare a num rului de beneficiari cu 1745 persoane, faptul dat se datoreaz în mare parte interesului acordat centrelor de zi i celor mixte.

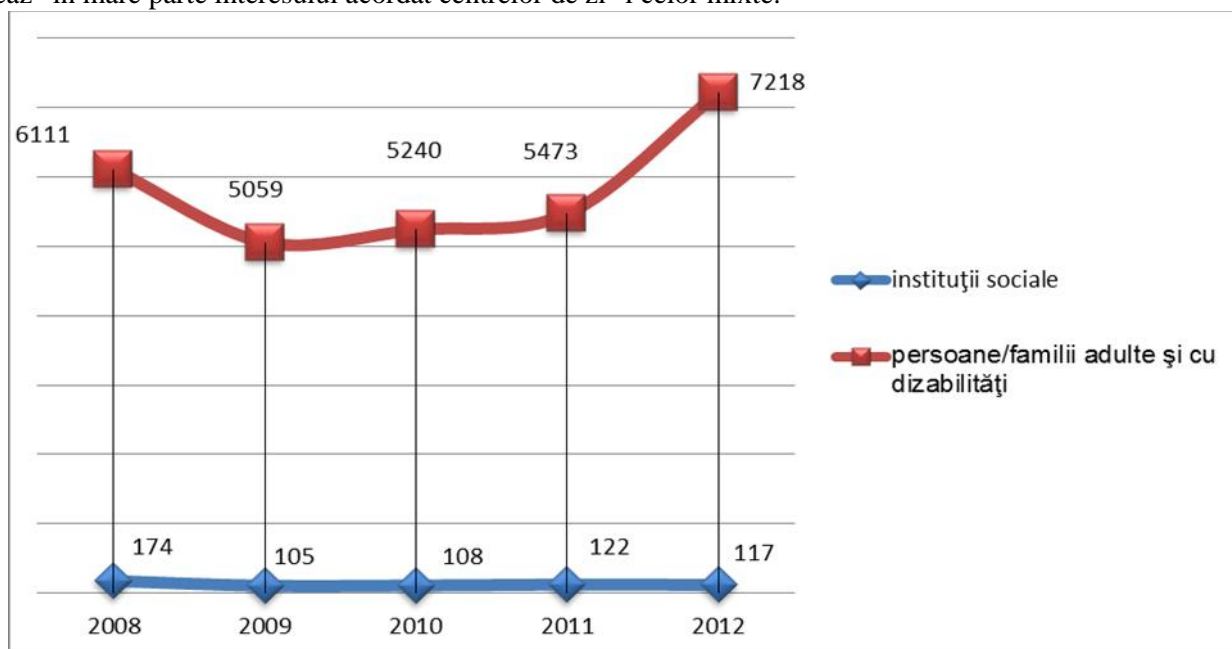

Fig. 1. Dinamica cre rii centrelor sociale i a num rului de beneficiari, anii 2008-2012

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor Raportului Social Anual pentru anii 2008-2012.

De i moldovenilor nu le este proprie tendin a din propria voin de a fi plasa i într-o institutie social , preferând de a- i petrece anii b trâne ii în propria casa, totu i în ultimii ani necesitatea în aziluri de b trâni este în cre tere permanent .

În Republica Moldova nu sunt rare cazuri de plasare a b trânilor în astfel de institutii din motivul plec rii peste hotarele rii a copiilor s i. Pe timpul rece al anului, azilurile de b trâni sunt tot mai c utate. „Înainte copiii î i îngrijeau p rin ii, dar acum în ar r mân doar minori i b trâni. Nu mai are cine s îngrijeasc de oamenii în etate. Neputincio i, ace tia ajung la azil, afirm Gheorghe Gher tega, directorul Azilului republican pentru invalizi i pensionari din Chi in u.

Problema prest rii serviciilor sociale persoanelor în etate în Republica Moldova este determinat de lipsa de resurse umane, financiare i institutii ionale suficiente [2, p.196].

Spre deosebire de alte ri europene, unde institutiile sociale specializate pentru persoane în etate, tot mai mult de in caracter privat, în Moldova acestea sunt finan ate de autorit ile publice locale i societatea civil , fie fiecare în parte, fie în parteneriat.

În prezent, îns , se opteaz din ce în ce mai mult pentru Serviciul de îngrijire de tip familial i Serviciul de îngrijire la domiciliu a persoanelor adulte deoarece îngrijirea institutii onalizat nu acoper to i

cei care au nevoie, din cauza numărului limitat de locuri în astfel de instituții sociale.

În circumstanțele existente, crearea unor organizații care să se ocupe cu prestarea serviciilor de îngrijire contra plată, s-ar putea să fie o oportunitate, și la noi deja se practică angajarea unor persoane pentru îngrijirea bătrânilor, de exemplu, pe un vecin sau pe altcineva. Își place să se plimbe cu câștig de bătrâni. Dar nu toți pot să-o facă, nu toți acceptă la noi să îngrijească de cineva” (afirm specialiștii Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă). Însă sunt anumite obstacole: absența unui suport legal adecvat, atitudinea negativă a populației față de acest gen de activitate, un procent mic de persoane care ar putea să-și permită serviciile de îngrijire contra plată. [2, p.197].

Concluzii. Una din prioritățile statului în domeniul asistenței sociale a fost și rămâne modernizarea sistemului de servicii sociale prin reformarea și eficientizarea acestuia. Tot mai mult se tinde spre echilibru dintre calitatea serviciilor sociale prestate și cost-eficient.

Aparent, soluția optimă pentru rezolvarea problemei îmbătrânirii populației este dezvoltarea sistemului comunitar de îngrijire orientat spre asistența persoanelor în etate la locul lor de trai, fără a le exclude din contextul social obișnuit. Nu cu mult timp în urmă a apărut o nouă formă de asistență socială pentru pensionari – Serviciul de îngrijire de tip familial.

Referințe bibliografice

1. BÂRCĂ, A., CRAIEVSCHI-TOARTĂ, V. et al. *Îmbătrânirea populației în Republica Moldova: cercetare la nivel național*. Chișinău, 2012. 237 p.
2. CHEIANU-ANDREI, D., GRAMMA R. et al. *Necesitățile specifice ale copiilor și vârstnicilor și a familiei în îngrijirea membrilor de familie plecați la muncă peste hotare*. Chișinău: CEP USM, 2011. 254 p. ISBN 978-9975-71-124-1.
3. MINISTERUL MUNCII, PROTECȚIEI SOCIALE ȘI FAMILIEI AL REPUBLICII MOLDOVA. *Raport social anual 2012*. Chișinău, 2013. 175 p.
4. ... : ... 2002. ... 9.
5. Les EHPAD publics et associatifs [accesat 28 mai 2014]. Disponibil: <http://www.maisons-de-retraite.fr/Ehpad/Bien-choisir-sa-maison-de-retraite/Les-differents-types-d-etablissement>
6. U.S. DEPARTMENT OF STATE. Caring for Elderly Parents [accesat 29 mai 2014]. Disponibil: <http://www.state.gov/m/dghr/flo/c23141.htm>

Recomandat spre publicare: 05.04.2014